

Avaluació als 6 mesos de l'impacte de la llei anti-tabac a una unitat de desintoxicació hospitalària

Francisco E¹, Fonseca F², Rossi P², Pérez de Heredia JL², Jornale S², Romar R², Mateu G², Torrens M²

1. Parc Sanitari Sant Joan de Déu. Sant Boi Ll. (Barcelona)
2. Institut de Neuropsiquiatria i Addiccions (INAD) – Parc de Salut Mar. Barcelona

Introducció i Objectius

El tabac és el primer factor de risc tractable de mortalitat i morbiditat (1). La implementació de la Llei 42/2010 (2) ha suposat un repte per a les unitats de Psiquiatria i entre elles les Unitats de Hospitalàries de Desintoxicació (UHD). En aquest estudi es presenten les dades preliminars de la posada en marxa d'una "UHD sense fum" i l'avaluació de l'evolució dels pacients als 6 mesos de l'alta.

Material i Mètodes

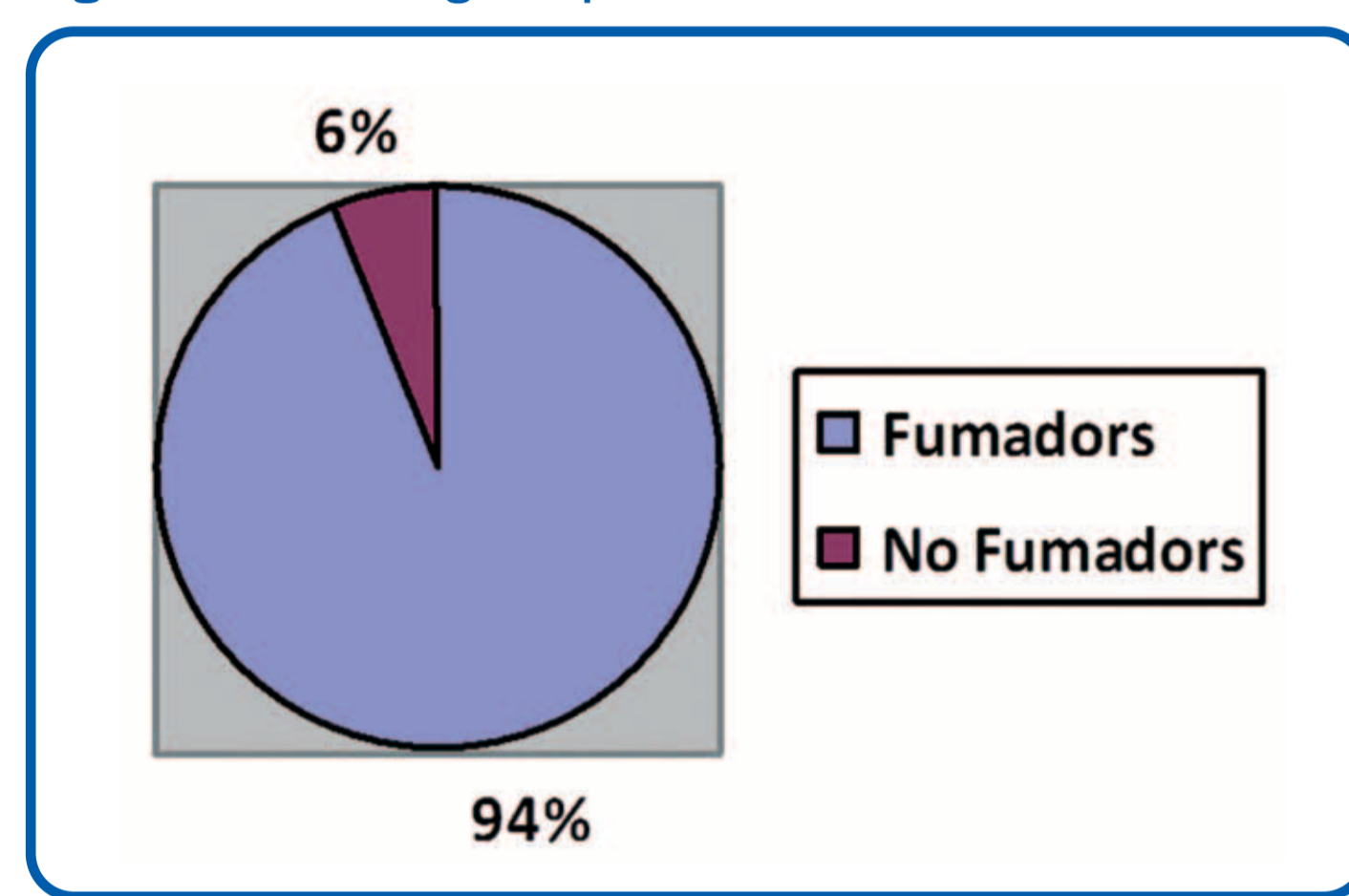
Es van estudiar tots els pacients ingressats de forma consecutiva a la UHD de l'Hospital del Mar (Barcelona) entre gener i juny de 2011. Es van recollir dades sociodemogràfiques, clíniques, test Fagerström per avaluar la gravetat de la dependència de nicotina i del Tractament Substitutiu amb Nicotina (TSN) administrat (tipus i dosi).

Als 6 mesos després de l'alta hospitalària, es va contactar telefònicament amb els pacients que van rebre TSN i es va recollir el consum de tabac actual, test de Fagerström i test de Richmond (per avaluar la motivació cap a l'abstinència de tabac).

Resultats

Durant el període estudiat es van realitzar 62 ingressos (49 homes (79%), edat mitjana 45 ± 10 anys). La droga principal motiu d'ingrés va ser: alcohol 34 (54,8%), cocaïna 10 (16,1%), heroïna 10 (16,1%). El 53,2% dels pacients van presentar comorbiditat psiquiàtrica; l'estada mitjana a la unitat va ser de 13,4 ± 5,2 dies. La majoria dels pacients (n = 58, 94%) presentava un trastorn per dependència de nicotina (vegeu la Figura I). D'aquests 58 pacients, 54 (87%) van ser tractats amb TSN (42 homes (77,8%), edat mitjana: 44 ± 9 anys). A la Taula I es presenten les principals característiques dels pacients que van rebre TSN comparat amb els que no van rebre TSN.

Figura I. Percentatge de pacients fumadors vs. No fumadors

Taula I. Característiques dels pacients tractats amb TSN vs. no tractats

	Tractats TSN N = 54	No Tractats N = 8	P*
Homes (%)	42 (78)	7 (88)	1,000
Edat (mitja ± DE)	44 ± 9	50 ± 13	0,107
Nivell d'estudis (%)			
- Sense estudis	7 (13)	1 (12)	
- Primaris	26 (48)	5 (62)	0,616
- Secundaris / FP	18 (33)	1 (12)	
- Superiors	3 (6)	1 (12)	
Situació laboral (%)			
- Actiu	7 (13)	0 (0)	
- Aturat	11 (20)	0 (0)	0,153
- Pensionista/baixa	36 (67)	8 (100)	
Cigarretes / dia basal (mitja ± DE)	23 ± 11	7 ± 14	0,001
Test de Fagerström (mitja ± DE)	7 ± 3	2 ± 4	< 0,001
Gravetat dependència segons Fagerström al Ingress (%)			
- Dependència baixa (<=4)	8 (18)	5 (38)	
- Dependència Mitja (5-6)	6 (14)	1 (14)	0,008
- Dependència alta (>=7)	30 (68)	1 (14)	
Droga motiu d'ingrés (%)			
- Alcohol	29 (54)	5 (62)	
- Cocaïna	8 (15)	2 (20)	
- Heroïna	9 (17)	1 (12)	0,875
- Cànnabis	2 (4)	0 (0)	
- Hipnosedants	2 (4)	0 (0)	
- Metadona	4 (7)	0 (0)	
Comorbiditat psiquiàtrica no-TUS (%)			
- Eix I	10 (18)	1 (12)	
- Eix II	7 (13)	2 (25)	0,873
- Eix I i II	4 (7)	1 (12)	
Comorbiditat mèdica (%)			
- VIH	11 (20)	1 (12)	1,000
- VHC	20 (37)	2 (25)	0,700
- Hepatopatia crònica	15 (28)	2 (25)	1,000
Completa desintoxicació (%)	39 (72)	4 (50)	0,235

* Els resultats estadísticament significatius es ressalten en negreta. TSN: tractament substitutiu amb nicotina; DE: Desviació estàndard; TUS: Trastorn per Ús de Substàncies.

Els 54 pacients tractats fumaven una mitjana de 23 ± 11 cigarretes/dia, l'edat mitjana d'inici de consum de tabac va ser de 14 ± 4 anys, test Fagerström a l'ingrés: 7 ± 3 (dependència greu). Del total, 49 (91%) van ser tractats amb TSN combinada (pegats i xiclets), 4 (7%) amb xiclets i 1 (2%) només amb pegats.

Durant el seguiment es va contactar amb 18 (33%) pacients que havien rebut TSN durant l'ingrés. No es van detectar diferències quant a característiques bassals entre els localitzats i els no localitzats, excepte pel que fa a situació laboral, amb major predomini de pacients pensionistes entre els localitzats (83% vs 58% p = 0,032), veure Taula II.

Taula II. Característiques dels pacients que van rebre TSN localitzats comparat amb els no localitzats

	Pacients Localitzats N = 18	Pacients No Localitzats N = 36	P*
Homes (%)	13 (72)	29 (81)	0,506
Edat (mitja ± DE)	42±9	44±9	0,431
Nivell d'estudis (%)			
- Sense estudis	2 (11)	5 (14)	
- Primaris	7 (39)	19 (53)	0,231
- Secundaris /FP	9 (50)	9 (25)	
- Superiors	0 (0)	3 (8)	
Situació laboral (%)			
- Ocupat	3 (17)	4 (11)	
- Aturat	0 (0)	11 (31)	0,032
- Pensionista /baixa	15 (83)	21 (58)	
Cigarretes/dia basal (mitja ± DE)	26±10	22±11	0,213
Test de Fagerström (mitja ± DE)	8±2	6±3	0,115
Gravetat dependència segons Fagerström a l'ingrés (%)			
- Dependència baixa (<=4)	2 (12)	6 (22)	
- Dependència Mitja (5-6)	1 (6)	5 (18)	0,264
- Dependència alta (>=7)	14 (82)	16 (59)	
Droga motiu d'ingrés (%)			
- Alcohol	11 (61)	18 (50)	
- Cocaïna	3 (17)	5 (14)	
- Heroïna	2 (11)	7 (19)	0,819
- Cànnabis	1 (6)	1 (3)	
- Hipnosedants	0 (0)	2 (6)	
- Metadona	1 (6)	3 (8)	
Comorbiditat psiquiàtrica no-TUS (%)			
- Eix I	5 (11)	5 (14)	
- Eix II	1 (6)	6 (17)	0,399
- Eix I i II	2 (11)	2 (6)	
Comorbiditat somàtica (%)			
- VIH	5 (28)	6 (17)	0,475
- VHC	8 (44)	12 (33)	0,552
- Hepatopatia crònica	6 (33)	9 (25)	0,536
Completa desintoxicació (%)	11 (61)	28 (78)	0,216

* Els resultats estadísticament significatius es ressalten en negreta. DE: Desviació estàndard; TUS: Trastorn per Ús de Substàncies.

En l'avaluació als 6 mesos, en els 18 pacients que van ser localitzats, el test Fagerström era: 5 ± 2,4 (dependència mitjana), test Richmond 5 ± 2,8 (motivació mitjana), cigarretes/dia: 18,2 ± 10. Veure figures II i III. Tres pacients van mantenir abstinència post alta 2, 90 i 120 dies respectivament.

Figura II. Puntuació del Test de Fagerström en els pacients localitzats a l'ingrés i 6 mesos després de l'alta. * p < 0,001

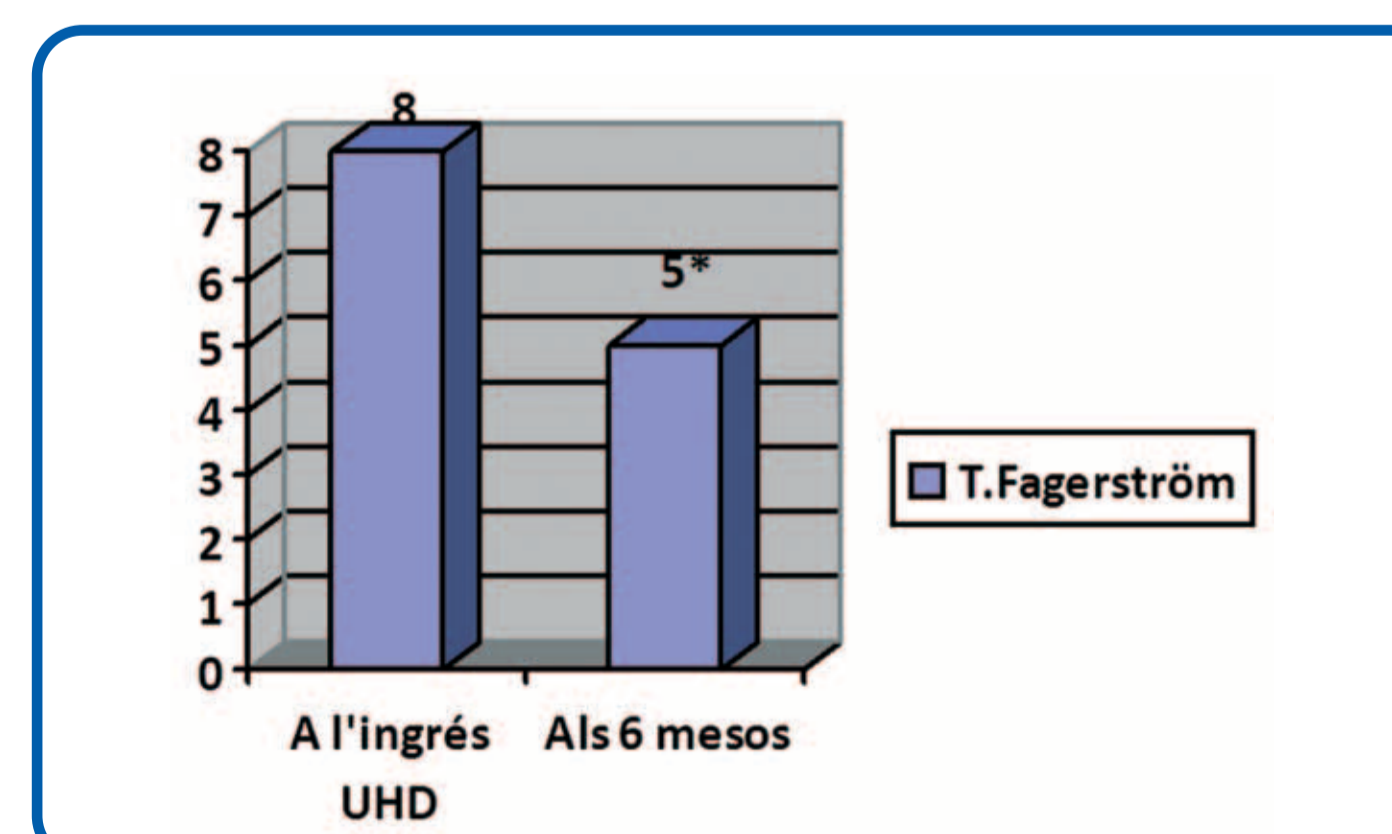
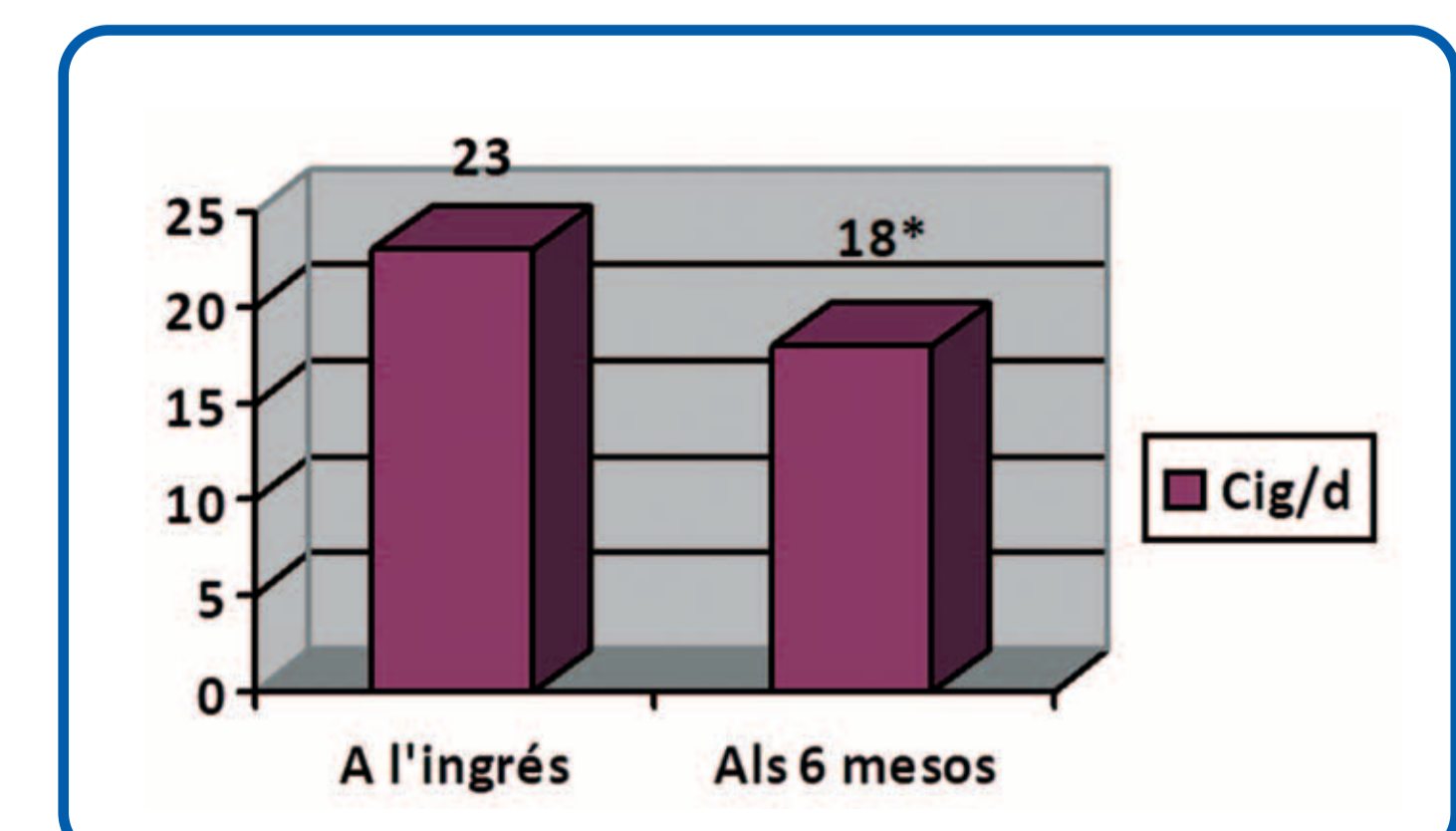

Figura III. Consum de cigarretes/dia en els pacients localitzats a l'ingrés i 6 mesos després de l'alta. * p < 0,001

Conclusions

El 94% dels pacients que ingressen en una Unitat Hospitalària de Desintoxicació presenten un Trastorn per dependència de nicotina concomitant. D'ells, el 93% requereixen tractament amb TSN, fonamentalment combinada (pegats i xiclets)

A l'alta, sense TSN, només 2 (3,7%) pacients van superar els 90 dies d'abstinència en el consum. No obstant això, als 6 mesos la gravetat de la dependència havia disminuït.

Aquests resultats preliminars suggereixen la necessitat de dissenyar i oferir un tractament específic de la dependència de nicotina després de la desintoxicació aguda, per prevenir les recaigudes.

La pèrdua de pacients durant el seguiment dificulta la generalització dels resultats.

Referències

1. OMS. Global Health Risks. Mortality and burden of disease attributable to selected major risks. Ginebra: OMS, 2009
2. BOE-A-2010-20138. Ley 42/2010. BOE núm. 318 de 31/12/2010, pp.109188 -109194.
3. Lawn S, Campion J. Factors associated with success of smoke-free initiatives in Australian psychiatric inpatient units. Psychiatr Serv. 2010; 61(3):300-5.